

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΜΟΝΑΔΩΝ ΧΑΜΗΛΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΔΕΗ**

Επιτελική Σύνοψη

A] Εισαγωγή - Κατάσταση Αγοράς - Ρύθμιση NOME

Στην παρούσα κατάσταση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, η ΔΕΗ συνεχίζει να κυριαρχεί τόσο στην παραγωγή όσο και στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας (π.χ. τα μερίδιά της ήταν 78% και 97%, αντίστοιχα, το 2010). Επίσης, η ΔΕΗ συνεχίζει να διαθέτει ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, λόγω των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής χαμηλού κόστους, δηλαδή των λιγνιτικών και των υδροηλεκτρικών (κατά τα έτη υψηλής υδραυλικότητας) μονάδων, που δεν διαθέτουν οι ανταγωνιστές της. Με τον υφιστάμενο τρόπο λειτουργίας της χονδρεμπορικής αγοράς (δηλ. το mandatory pool), υφίσταται μεγάλη διαφορά μεταξύ της μέσης Οριακής Τιμής Συστήματος (ΟΤΣ) και του μέσου κόστους παραγωγής της ΔΕΗ, λόγω ακριβώς των μονάδων παραγωγής χαμηλού κόστους. Αυτό το υψηλό «κέρδος σπανιότητας» (scarcity rent) τελικά μετακυλύετε υπέρ των Ελλήνων καταναλωτών, λόγω της ρύθμισης των λιανικών τιμολογίων της ΔΕΗ, τα οποία συνεχίζουν να είναι κοστοστρεφή.

Είναι σαφές, από τα παραπάνω στοιχεία, ότι η ΔΕΗ γενικά αντιμετωπίζει χαμηλό ανταγωνισμό, τόσο στην παραγωγή, με τους ανταγωνιστές της να έχουν σχετικά χαμηλό συνολικό δυναμικό και παραγωγή μέσω μονάδων υψηλότερου κόστους, όσο και, ιδιαίτερα, στην προμήθεια, λόγω των «εξασφαλισμένων» κερδών των εναλλακτικών παραγωγών στη χονδρική, αλλά και των χαμηλών λιανικών τιμολογίων της ΔΕΗ. Για παράδειγμα, στη χαμηλή τάση (τιμή για το 2012, 78,6 €/MWh), οι άλλοι προμηθευτές δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τη ΔΕΗ λόγω του υψηλού τους κόστους (93,4 €/MWh, με μέση ΟΤΣ του 1^{ου}/2012, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν το κόστος και το εύλογο κέρδος εμπορικής δραστηριότητας). Στο μέλλον, σύμφωνα με το Νόμο 4001/2011, αναμένεται η πλήρης απορύθμιση των λιανικών τιμολογίων της ΔΕΗ, και συγκεκριμένα από τον Ιούλιο του 2013, αν και δεν είναι βέβαιο τι ακριβώς τιμολόγια θα προκύψουν στη συνέχεια, δεδομένου και του ρόλου του Ελληνικού Δημοσίου ως βασικού μετόχου της ΔΕΗ. Πάντως, στο μέλλον αναμένεται να αυξηθεί η τιμή χονδρικής (ΟΤΣ), λόγω της ενσωμάτωσης του

πλήρους κόστους των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ από λιγνιτικές μονάδες και της ενδεχόμενης αύξησης των τιμών φυσικού αερίου. Αυτό θα έχει ως συνέπεια, αν οι τιμές λιανικής της ΔΕΗ παύσουν να είναι κοστοστρεφείς, την αύξηση των τιμών λιανικής, λόγω της ευθυγράμμισής τους, τουλάχιστον, με τις τιμές χονδρικής. Συνεπώς, αναμένεται μεταφορά του «κέρδους σπανιότητας», από τους καταναλωτές προς τη ΔΕΗ.

Στα πλαίσια αυτά, εξετάζεται ως ρυθμιστικό μέτρο ενίσχυσης του ανταγωνισμού και συγκράτησης των τιμών λιανικής, η παροχή σε τρίτους του δικαιώματος πρόσβασης στη λιγνιτική ηλεκτροπαραγωγή της ΔΕΗ, σε σχετικά χαμηλή (κοστοστρεφή) τιμή. Το μέτρο αυτό είναι παρόμοιο με τη ρύθμιση NOME που εφαρμόστηκε στη Γαλλία, η οποία υποχρέωσε την EDF να παραχωρήσει σε τρίτους πρόσβαση στην πυρηνική της παραγωγή, σε τιμή βασισμένη στο κόστος (cost-oriented). Σημειωτέον ότι ο κυρίαρχος πάροχος της Γαλλίας (EDF) έχει σχεδόν μονοπώλιο στη -χαμηλού κόστους- πυρηνική παραγωγή, και ότι παράγει ενέργεια σχεδόν αποκλειστικά με μονάδες χαμηλού κόστους, σε αντίθεση με τη ΔΕΗ η οποία παράγει με ένα μίγμα μονάδων χαμηλού, μεσαίου και υψηλού κόστους.

Η ρύθμιση NOME έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονων συζητήσεων και κριτικής στη Γαλλία. Τα βασικά ερωτήματα που έχουν τεθεί στα πλαίσια αυτά για το νόμο NOME, αφορούν κατά πόσον θα επιτευχθούν οι κύριοι στόχοι του, δηλαδή: α) να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός, β) να προστατεύονται οι καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας από σημαντικές αυξήσεις στις τιμές, και γ) να ενισχυθούν τα κίνητρα για επενδύσεις σε νέες μονάδες παραγωγής και για την ανάπτυξη καινοτομιών προμήθειας. Σύμφωνα με ορισμένους τουλάχιστον σχολιαστές-ειδικούς, ο NOME αποτελεί ιδιαίτερα παρεμβατικό μέτρο, γιατί οι μονάδες παραγωγής χαμηλού κόστους που ελέγχει ο κυρίαρχος παραγωγός δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «απαραίτητες υποδομές» (essential facilities) και, άρα, δεν δικαιολογείται η υποχρεωτική πρόσβαση τρίτων. Επίσης, έχει υψηλό κόστος υλοποίησης, γιατί απαιτεί τη συγκέντρωση πολλών δεδομένων για το κόστος παραγωγής, τα μερίδια αγοράς, τη ζήτηση, κ.λπ., και μάλιστα με υψηλή ακρίβεια, ενώ είναι απαραίτητη η διαρκής προσαρμογή σημαντικών παραμέτρων (τιμή πρόσβασης, ποσότητα πρόσβασης ανά εναλλακτικό παραγωγό) στις νέες τιμές των δεδομένων, καθώς και η συμφωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων για τον αντικειμενικό τρόπο υπολογισμού της τιμής πρόσβασης.

Έχει εκφρασθεί η άποψη ότι οι προοπτικές επιτυχίας του NOME στη Γαλλία δεν είναι ευοίωνες. Αυτό βασίζεται στο γεγονός ότι ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός ενισχύεται όταν οι ανταγωνιστές είναι κάθετα ολοκληρωμένοι,

με δραστηριότητα στην προμήθεια και, κυρίως, την παραγωγή (στη Γαλλία, η EDF παράγει το 95% της ηλεκτρικής ενέργειας), ενώ ο NOME δεν δημιουργεί από μόνος του, απαραίτητα, τα κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή, για καινοτομίες στην προμήθεια, και γενικά για ανταγωνιστική συμπεριφορά των εμπλεκομένων. Από την άλλη πλευρά, στην Ελλάδα, η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας και η λειτουργία του mandatory pool έχει τα τελευταία χρόνια οδηγήσει σε αρκετά σημαντικές επενδύσεις στο στάδιο της παραγωγής από τρίτους, οι οποίοι όμως δεν έχουν κίνητρο να δραστηριοποιηθούν στην προμήθεια. Συνεπώς, ιδιαίτερα για την περίπτωση της Ελλάδας, μια τέτοια ρύθμιση αποτελεί πρωτίστως ένα ενδιάμεσο βήμα που, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, όπως θα προκύψει στη συνέχεια, μπορεί να έχει τα εξής σημαντικά αποτελέσματα:

- Να δώσει τη δυνατότητα σε τρίτους να αυξήσουν σημαντικά το μερίδιό τους στην προμήθεια, όσο, για τον ένα ή τον άλλο λόγο, οι τιμές λιανικής της ΔΕΗ συνεχίζουν να είναι κοστοστρεφείς.
- Να συμβάλλει στον περιορισμό της αύξησης τιμών στη λιανική αγορά, αν/όταν οι τιμές λιανικής της ΔΕΗ σταματήσουν να είναι κοστοστρεφείς.
- Να οδηγήσει μακροχρόνια σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό σε όλα τα στάδια της ενεργειακής παραγωγικής αλυσίδας.

B1 Μεθοδολογία ανάλυσης

Στην παρούσα μελέτη, η οποία εκπονήθηκε για λογαριασμό της ΡΑΕ από επιστημονική ομάδα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Γ. Κατσουλάκος - Κ. Κουρκουμπέτης - Γ. Σταμούλης), αναπτύσσεται ένα υπόδειγμα για την ανάλυση των συνεπειών της συγκεκριμένης ρύθμισης NOME στην Ελληνική αγορά. Το υπόδειγμα αυτό περιλαμβάνει όλα τα βασικά χαρακτηριστικά και παραμέτρους της αγοράς, τόσο της υφιστάμενης, όσο και αυτής που θα προκύψει μετά τη ρύθμιση βάσει των συνεπειών αυτής, για την οποία μελετώνται τα εξής βασικά σενάρια:

- Περίπτωση Α: Η ρύθμιση εφαρμόζεται με έγχυση στο mandatory pool της αποκτώμενης -χαμηλού κόστους- ισχύος από τους τρίτους.
- Περίπτωση Β1: Η ρύθμιση εφαρμόζεται με υποχρέωση των τρίτων να προμηθεύουν μέσω **διμερών συμβάσεων** (OTC - Over The Counter) τη λιγνιτική παραγωγή στην οποία αποκτούν πρόσβαση.

- Περίπτωση B2 (κεντρική περίπτωση): Όπως η B1, με επιπλέον υποχρέωση από τρίτους να προμηθεύουν μέσω ΟΤC **και το μέρος της δικής τους παραγωγής** που είναι αναγκασμένοι να προμηθεύσουν για να έχουν πρόσβαση στη λιγνιτική παραγωγή.

Όμως, προκειμένου η πολυπλοκότητα της ανάλυσης να διατηρηθεί σε εύλογα και πρακτικά χρήσιμα επίπεδα, υιοθετούνται οι εξής απλουστευτικές υποθέσεις:

- Για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιούνται τριών (3) τύπων μονάδες / τεχνολογίες: λιγνιτικές μονάδες, σύγχρονες μονάδες φυσικού αερίου (ΦΑ) και «άλλες» μονάδες με υψηλότερο κόστος παραγωγής από τις μονάδες ΦΑ -αυτές μπορεί να είναι μονάδες ΦΑ παλαιάς τεχνολογίας, μονάδες πετρελαίου ή/και υδροηλεκτρικές μονάδες. Η ΔΕΗ χρησιμοποιεί ένα μίγμα μονάδων όλων αυτών των τεχνολογιών, ενώ οι ανταγωνιστές της παραγωγοί χρησιμοποιούν μόνο μονάδες ΦΑ.
- Η ζήτηση θεωρείται τελείως ανελαστική και διαφοροποιείται, ανάλογα με την ώρα, σε χαμηλή, μεσαία και υψηλή. Τα όποια συμβόλαια (π.χ. ετήσια) λαμβάνουν υπ' όψιν τους αυτή τη διαφοροποίηση της ζήτησης ανά χρονικές ζώνες.
- Οι περίοδοι υψηλής υδραυλικότητας επιδρούν στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας με ακριβώς ισοδύναμο τρόπο με μία μείωση της ζήτησης -μετακίνηση της ζήτησης προς τα αριστερά- με δεδομένη την υποχρεωτική έγχυση υψηλότερης ποσότητας υδροηλεκτρικής ενέργειας τις περιόδους αυτές.
- Κατά την ανάλυση λειτουργίας του ροοί της χονδρεμπορικής αγοράς δεν λαμβάνονται υπ' όψιν οι τεχνικοί περιορισμοί των μονάδων παραγωγής, ιδίως ως προς το τεχνικό τους ελάχιστο. Επίσης, δεν λαμβάνονται υπ' όψιν οι κανόνες υποβολής Προσφορών Έγχυσης, ο Μεταβατικός Μηχανισμός Διασφάλισης Επαρκούς Ισχύος (ΜΜΔΕΙ) και ο Μηχανισμός Κάλυψης Μεταβλητού Κόστους (ΜΚΜΚ) - η κατάργηση του οποίου άλλωστε θα μπορούσε να γίνει μαζί με τη θεσμοθέτηση της πρόσβασης τρίτων στη λιγνιτική παραγωγή της ΔΕΗ.
- Αν και το δικαίωμα πρόσβασης στη λιγνιτική παραγωγή της ΔΕΗ σε χαμηλή τιμή μπορεί να δίνεται σε τρίτους παραγωγούς, σε εναλλακτικούς προμηθευτές και σε μεγάλους πελάτες, η ανάλυση επικεντρώνεται, χωρίς ποιοτική επίδραση στα αποτελέσματα, στην περίπτωση που δικαίωμα

πρόσβασης έχουν μόνο τρίτοι παραγωγοί. Εξετάζεται, όμως, και η επίδραση στη λιανική τιμή για τους «άλλους καταναλωτές», αν δοθεί πρόσβαση στη λιγνιτική παραγωγή και στους πελάτες υψηλής τάσης.

- Δεν λαμβάνεται υπ' όψιν η παραγωγή των ΑΠΕ, η οποία απλά θεωρείται ότι μειώνει αντίστοιχα τη ζήτηση.

Οι βασικές παράμετροι της ρύθμισης, τις οποίες περιλαμβάνει το υπόδειγμα της μελέτης, είναι: η τιμή πρόσβασης (p^a), το μέγιστο ποσοστό λιγνιτικής παραγωγής της ΔΕΗ στο οποίο μπορεί να έχουν πρόσβαση τρίτοι (a), και το ποσοστό λιγνιτικής ενέργειας ανά μονάδα ενέργειας που προμηθεύουν τρίτοι (φ). Η παράμετρος φ είναι καθοριστική στην Περίπτωση Β2. Συγκεκριμένα, η ανάλυση της παρούσας μελέτης και τα συμπεράσματά της βασίζονται σε υπόδειγμα, στο οποίο θεωρείται ότι:

1. Η Ρυθμιστική Αρχή αποφασίζει αρχικά τα επίπεδα των «παραμέτρων ρύθμισης» (τιμή πρόσβασης, a και φ). Επίσης, στις περιπτώσεις Β1 και Β2 αποφασίζει ότι υποχρεώνει συναλλαγές ΟΤC για τους τρίτους. Οι αποφάσεις αυτές για τις τιμές των «παραμέτρων ρύθμισης» λαμβάνονται βάσει και των συνθηκών στην αγορά (δυναμικό ΔΕΗ και τρίτων, κ.λπ.) και της επίδρασης της ρύθμισης στην τιμή λιανικής, που θεωρείται αρχικά ότι ισούται με το μεσοσταθμικό κόστος της ΔΕΗ. Επίσης, ο προσδιορισμός της τιμής πρόσβασης p^a γίνεται βάσει στοιχείων του μακροχρόνιου επαυξητικού κόστους του λιγνίτη, και λαμβάνεται (στο βασικό σενάριο ανάλυσης) ίση με 45 €/MWh.
2. Στη συνέχεια, με δεδομένες τις παραμέτρους ρύθμισης, οι τρίτοι επιλέγουν το ποσοστό της λιγνιτικής παραγωγής που θα αγοράσουν (δ) για να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους, το οποίο πρέπει να είναι τουλάχιστον όσο και το κέρδος τους πριν τη ρύθμιση (περιορισμός συμβατότητας κινήτρων - Incentive Compatibility Constraint).

Στο υπόδειγμα της μελέτης ποσοτικοποιείται η επίδραση της ρύθμισης στο μεσοσταθμικό κόστος της ΔΕΗ (και, συνεπώς, στην τιμή λιανικής μετά τη ρύθμιση), στο μεσοσταθμικό κόστος των τρίτων, στο κέρδος των τρίτων και στα μερίδια της ΔΕΗ και των τρίτων στη λιανική αγορά. Αυτή η ανάλυση γίνεται κατά τρόπο πλήρως παραμετροποιημένο και βασικό μέρος αυτής αποτελεί η διαγραμματική ανάλυση της χονδρεμπορικής αγοράς πριν και μετά τη ρύθμιση. Στη συνέχεια της μελέτης, παρουσιάζεται γενική ανάλυση των συνεπειών της ρύθμισης στη λιανική αγορά, όπως και ένα πλήρες αριθμητικό

παράδειγμα, που αφορά περιόδους υψηλής ζήτησης, καθώς και ορισμένες παραλλαγές αυτού. Το παράδειγμα υποθέτει κοστοστρεφή λιανικά τιμολόγια της ΔΕΗ. Στην τελευταία ενότητα της μελέτης αναλύεται και η περίπτωση με απελευθερωμένα τιμολόγια.

Γ] Σύνοψη συμπερασμάτων

1. Η εφαρμογή μιας ρύθμισης τύπου-NOME στην Ελλάδα δεν θα επηρεάσει τις τιμές χονδρικής. Επίσης, μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές αυξήσεις των (κοστοστρεφών) τιμών λιανικής (στην Περίπτωση Α, όπου συνεχίζεται η λειτουργία του mandatory pool), σε σύγκριση με την περίπτωση της Γαλλίας (όπου οι αυξήσεις ως αποτέλεσμα του NOME δεν είναι τόσο μεγάλες). Η διαφορά με τη Γαλλία οφείλεται στο γεγονός ότι το μέσο κόστος παραγωγής της ΔΕΗ θα αυξηθεί, καθώς μεγαλύτερο μερίδιο της παραγωγής της που διατίθεται από την ίδια στη λιανική αγορά θα γίνεται πλέον από μονάδες μεσαίου και υψηλού κόστους.
2. **Οι σημαντικές αυξήσεις στις κοστοστρεφείς τιμές λιανικής μπορούν να αποφευχθούν, αν η ρύθμιση συνδυαστεί με υποχρεωτική χρήση διμερών συμβάσεων από τρίτους.** Στην περίπτωση αυτή, οι τιμές λιανικής μπορεί και να αυξηθούν μόνο ελάχιστα (π.χ. λιγότερο από 2%) εάν, εκτός της αποκτούμενης λιγνιτικής ενέργειας, **και** μέρος της παραγωγής τρίτων από μονάδες ΦΑ διοχετεύεται στη λιανική αγορά υποχρεωτικά μέσω διμερών συμβάσεων. Η αύξηση των τιμολογίων λιανικής για πελάτες χαμηλής τάσης (ΧΤ) και μέσης τάσης (ΜΤ) θα είναι ελάχιστα μεγαλύτερη αν, επιπλέον, δοθεί πρόσβαση στη λιγνιτική παραγωγή της ΔΕΗ **και** στους πελάτες υψηλής τάσης (ΥΤ), στη χαμηλή τιμή πρόσβασης p^a : αν για παράδειγμα 12% της λιγνιτικής παραγωγής δεσμεύεται για πελάτες ΥΤ¹, η αύξηση των τιμών των πελατών ΧΤ και ΜΤ θα είναι μεγαλύτερη κατά λιγότερο από 1% (από 1,95% σε περίπου 2,75%)².
3. Στην τελευταία περίπτωση, η Ρυθμιστική Αρχή μπορεί να «οδηγήσει», με την κατάλληλη επιλογή των εργαλείων πολιτικής, δηλ. των παραμέτρων α και φ , το τελικό αποτέλεσμα σε μια πολύ πιο συμμετρική αγορά, με τους τρίτους να μοιράζονται περίπου την λιανική αγορά με τη ΔΕΗ, να έχουν σημαντική αύξηση κερδών, κάτι που θα αυξήσει τη δυνατότητά τους να

¹ Αυτό περίπου είναι το ποσοστό των μεγάλων βιομηχανικών πελατών στη συνολική κατανάλωση.

² Με την κατάλληλη προσαρμογή (μικρή μείωση) του φ από τη ρυθμιστική αρχή.

επιβιώσουν, ιδιαίτερα στην τρέχουσα περίοδο χαμηλής ζήτησης, και να έχουν ένα μέσο κόστος ανά MWh ενέργειας που προμηθεύουν πολύ κοντά σε (ή και χαμηλότερο από) αυτό της ΔΕΗ. Τα παραπάνω επίπεδα τιμών λιανικής, με την περίπου συμμετρική δομή της αγοράς, όσον αφορά τα μερίδια και το μέσο κόστος της ΔΕΗ και των τρίτων, δεν θα ήταν εφικτά σε (υποθετικές) συνθήκες όπου οι συναλλαγές γίνονταν σήμερα με διμερείς συμβάσεις. Ο λόγος είναι βέβαια ότι ενώ η ΔΕΗ θα μπορούσε σήμερα, για παράδειγμα, να πωλεί την παραγωγή των μονάδων της με μέσο κόστος 58 €/MWh, οι τρίτοι, με μέσο κόστος ίσο περίπου με 80 €/MWh, δεν θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – που είναι βέβαια και ο αρχικός λόγος ύπαρξης του mandatory pool.

4. **Από τη στιγμή που η ΔΕΗ σταματήσει να έχει κοστοστρεφείς τιμές λιανικής, οι τιμές θα αυξηθούν στο επίπεδο που αντιστοιχεί στη χονδρική τιμή.** Αυτή βέβαια θα ήταν η έκβαση **και χωρίς** την εφαρμογή της ρύθμισης, μετά την πλήρη απελευθέρωση των τιμών λιανικής.
5. Αν δοθεί η δυνατότητα και στη ΔΕΗ να πωλεί ακόμη και όλη την παραγωγή της μέσω διμερών συμβάσεων, τότε οι τιμές λιανικής αναμένεται γενικά να αυξηθούν και πάνω από τη «χονδρική» τιμή, τουλάχιστον όσο η ζήτηση είναι αρκετά υψηλή ώστε να καλύπτει το συνολικό δυναμικό των παραγωγών.
6. Αναλύοντας, όμως, την **περίπτωση στην οποία η ζήτηση στην αγορά είναι μικρότερη από το συνολικό δυναμικό όλων των παραγωγών**, προκύπτει ότι η εφαρμογή μιας ρύθμισης τύπου-NOME μπορεί τότε να έχει θετικές επιδράσεις στο επίπεδο των τιμών λιανικής, μετά την πλήρη απελευθέρωσή τους. Συγκεκριμένα, ο ανταγωνισμός που θα προκύψει μεταξύ της ΔΕΗ και των τρίτων στην αγορά προμήθειας, λόγω της ρύθμισης, δημιουργεί κίνητρο μείωσης της τιμής, όσο η τιμή παραμένει μεγαλύτερη από το μέσο κόστος της ΔΕΗ, οπότε αναμένεται ότι στην ισορροπία η τιμή θα πέσει στο μέσο αυτό κόστος.
7. Βεβαίως, ακόμα και χωρίς τη ρύθμιση, όταν η ζήτηση είναι μικρότερη από το συνολικό δυναμικό, ο ανταγωνισμός στις τιμές που μόλις περιγράφηκε, θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε μειώσεις τιμών λιανικής. Όμως, αυτό μπορεί να μην προκύψει, και ακόμη και αν προκύψει, η μείωση στις τιμές θα είναι μικρότερη από αυτήν που θα υπάρξει με τη ρύθμιση. Οι κύριοι λόγοι γι' αυτό είναι ότι:

- (α) Χωρίς τη ρύθμιση τύπου-NOME, οι τρίτοι θα προτιμούν να πωλούν την παραγωγή τους μόνο στο ροοί και να μην δραστηριοποιηθούν στην προμήθεια (λιανική αγορά). Σε αυτή τη περίπτωση, μετά την πλήρη απελευθέρωση των τιμών, οι τιμές λιανικής θα εναρμονιστούν με τις τιμές χονδρικής, παραμένοντας έτσι σε υψηλότερα επίπεδα.
- (β) Ακόμη και αν οι τρίτοι δραστηριοποιηθούν στη λιανική, χωρίς τη ρύθμιση τύπου-NOME, ο ανταγωνισμός σε τιμές σε περιόδους χαμηλότερης ζήτησης θα οδηγήσει τις τιμές στο μέσο κόστος των τρίτων, το οποίο χωρίς τη ρύθμιση είναι σημαντικά μεγαλύτερο από αυτό της ΔΕΗ.

Συνεπώς, μια ρύθμιση τύπου NOME μπορεί να έχει θετικές επιδράσεις και μετά την απελευθέρωση των τιμών λιανικής.

8. Τέλος, σχετικά με την επίδραση της ρύθμισης σε επενδύσεις και καινοτομίες αναφέρονται τα εξής: στην παρούσα συγκυρία, στην οποία η οικονομική κρίση έχει μειώσει τη ζήτηση σε επίπεδα χαμηλότερα του δυναμικού, αν και η αύξηση των κερδών των τρίτων παραγωγών λόγω της ρύθμισης θα επηρεάσει θετικά τα κίνητρά τους να παραμείνουν και να αναπτυχθούν στην αγορά, η επενδυτική δραστηριότητα αναμένεται να είναι ούτως ή άλλως περιορισμένη, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα. Από την άλλη πλευρά, η αύξηση του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά αναμένεται να έχει θετική επίδραση στην προσφορά καινοτομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, καθώς οι καινοτομίες αυτές αποτελούν σημαντικές, και περισσότερο ελκυστικές, εναλλακτικές μεθόδους προσέλκυσης καταναλωτών και αύξησης μεριδίου στην αγορά, από ότι ο ανταγωνισμός στις τιμές.